

POPnetwerk Participatie

Aanvraagformulier Onderzoekvouchers 2023

Dit formulier dient digitaal gestuurd te worden naar kennisknooppuntparticipatie@minienw.nl Dit formulier dient uiterlijk 15 mei 24:00 uur verzonden te worden.

Projectnaam

Het maatschappelijk rendement van digitale participatie

Deel 2 - Betrokken partijen

Projecttitel	Het maatschappelijk rendement van digitale participatie
Onderzoeksorganisatie	
Organisatie	Smarticipatie BV
Naam contactpersoon	Frank van Ballegooyen
Functie	Mede-oprichter & eigenaar
Praktijkorganisaties	
Organisatie	Gemeente Etten-Leur
Naam contactpersoon	Peter-Paul Stoof
Functie	Strateeg ruimtelijke ontwikkeling bij Gemeente Etten-Leur
Andere organisaties betrokken bij de aanvraag	
Overige relevante organisaties	Ruimteschepper
Naam contactpersoon	Douwe Blanksma,
Functie	Oprichter

Deel 3 - Omschrijving onderzoek

Omschrijf het onderzoek. De hieronder gekozen aantal regels per onderdeel (A-H) in deel 3 mag daarvoor naar wens worden aangepast. De maximale omvang van de beschrijving van het onderzoek is echter maximaal vier A4 pagina's met een minimale lettergrootte van 10pt.

A. Doelstelling en vraagstelling

Doelstelling van het onderzoek is de kosten en baten van digitale participatie te kwantificeren zodat bestuurders en beleidsmakers op effectieve wijze de belangen en wensen van relevante stakeholders mee kunnen nemen in het besluitvormingsproces. Dit leidt tot breder gedragen maatregelen en oplossingen die in grotere mate tegemoetkomen aan de uitdagingen en wensen van de verschillende stakeholders. Dit wordt op transparante wijze inzichtelijk maken met een digitale tool die specificeert bij wie de kosten en baten liggen bij stakeholders en meer transparantie in het proces van besluitvorming voor alle betrokkenen

Een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) is een beproefde methode voor het inzichtelijk maken van de maatschappelijke kosten en baten. Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van het 6-capital model. Dit model is een strategie die op 6 lagen van de economie diensten waardeert en was in 2021 de meest gebruikte MKBA methode (UvA 2022).

Vraagstelling:

Hoe kan een uniforme (online) tool worden gebouwd die voor Gemeenten voor 5 criteria een MKBA quickscan uitvoert waarmee beleidsmakers gratis en transparant advies wordt gegeven over de maatschappelijke impact (in €) van een digitaal participatie traject voor hun casus.

De casus waarvoor deze tool wordt uitgewerkt is de woningbouwopgave van Gemeenten. De 4 criteria zijn: Juridische kosten, Directe economische kosten baten, Ecologische kosten baten en Sociale kosten en baten.

De tool zal gebruik maken van beschikbare openbare en gesloten datasets die statistisch onderbouwen wat de kosten en baten zijn geweest middels historische casussen.

B. Urgentie/Belang

Burgerparticipatie is van onmisbaar belang geworden in onze huidige samenleving ([Huisman et al. 2023](#)). Het stelt burgers in staat om actief deel te nemen aan het politieke proces én de besluitvorming die hen direct raakt. Hierbij is het van belang dat de overheid een uitgebalanceerde (midden)weg vindt tussen de meningen en ideeën van burgers en de hogere maatschappelijke belangen.

De omgevingswet stelt participatie zelfs verplicht echter de vorm en mate is niet vastgelegd en biedt ruimte voor discussie. Deze discussie mondt vaak uit in de overweging of de baten opwegen tegen de kosten. Omdat sommige baten maar ook kosten zich moeilijk laten meten is er behoefte aan een methode die handvaten geeft aan de kwantificatie hiervan. Dit onderzoek zal verder gaan dan de directe kosten en baten en wil juist kijken naar de langere termijn waar ook baten en kosten zoals, menselijk geluk en ecologische baten worden meegerekend op basis van datasets van [reeds uitgevoerde onderzoeken](#).

Met de opkomst van digitale participatie platformen in combinatie met social media, is de drempel verlaagd en kan veel sneller over meer en specifiekere data worden beschikt (CBS, BAG, BGT, CPB etc). Bovendien kan deze data worden verrijkt met andere relevante data en geanalyseerd. In de praktijk wordt hier echter nog weinig gebruik van gemaakt. (Breugel [et al. 2023](#)).

Uit de POP1 op 2 februari 2023, bleek bovendien dat binnen (lagere) overheden de vrees bestaat dat participatie leidt tot vertraging van de uitvoeringsprocessen en hoge kosten met zich meebrengt. Hierdoor wordt een groot deel van het bovenstaande potentieel mogelijk niet verzilverd. De te ontwikkelen quickscan brengt dit potentieel van maatschappelijke baten in kaart voor de woningbouw opgave. Uiteindelijk leidt effectievere participatie tot versnelde uitvoering van de woningbouwopgave.

C. Plan van Aanpak

Scope

Voor de scope wordt gebruik gemaakt van data van Gemeenten die voor specifieke casussen al dan niet gekozen hebben voor de inzet van digitale participatie en de uitkomsten aan de hand van de 5 criteria. Middels het [6 capital model](#) wordt een benadering gedaan van de kosten en baten op basis van bestaande databases. Daarmee wordt een advies uitgebracht t.a.v. verschillende vormen van digitale participatie.

Deelvragen

1. Volgens MKBA en 6-capitals: welke kosten en baten dragen bij aan de “significant 95%”?
2. Welke open en gesloten databases zijn beschikbaar bij gemeenten, CBS en andere organisaties om deze kosten en baten statistisch te kwantificeren?
3. Welke digitale participatie tools en scenario's zijn te relateren aan een specifieke (maatschappelijke) kosten baten?
4. Hoe kunnen de principes uit de MKBA worden uitgewerkt tot een digitale tool voor thema's uit de woningbouwopgaaf?
5. Hoe kan deze tool op verschillende domeinen, opgaven en manieren bruikbaar worden gemaakt (in de markt gezet?)

Activiteitenplanning +/- 20 weken

- Startoverleg, doelstellingen en kaders (wk 0)
- Literatuurstudie (wk 1-3)
- Doelgroep analyse (projectontwikkelaars, burgers, belangengroepen, etc) (wk 3-6)
- Methodische ontwikkeling (o.b.v.doelgroepen, 6 capital modellen beschikbare datasets) (wk 6-10)
- Bouwen en uitrollen en testen online assessment tool (wk 10-14)
- Interactieve workshop voor alle geïnteresseerden bij HAS green academy waarbij online tool definitief wordt gelanceerd en beproefd door Gemeentes (wk 16)
- Opleveren eindproducten + eindevaluatie (wk 15-20)

Afbakening

- MKBA berekening zal zich beperken tot de toetsing op de 4 criteria, (kan later worden uitgebreid)
- De tool is ontwikkeld voor participatietrajecten van doelgroepen binnen het thema “woningbouwopgaaf”
- Er zal 1 Gemeente deelnemen voor anonieme data evenals geanonimificeerde data uit het klantenbestand van Smarticipatie ter validatie van de tool binnen dit thema.
- Openbare databases zullen worden gebruikt waar mogelijk: CBS, CPB, BAG, BGT, EuroStat, etc.

Producten

- * Workshop (in cursusvorm)
- * Online assessment tool
- * Beknopte verslaglegging (Storymap) van het proces en de totstandkoming van de producten

Inzet (dit voorstel biedt kansen voor de volgende disciplines samen te laten werken):

- Lector, docent onderzoekers
- Young professionals (studenten)
- Werkveld professionals
- Ambtenaren
- Burgers

D. Ervaring en Expertise

HAS green academy: [Maurits Dorlandt](#) Geo Data specialist, Life Cycle Analyst, Consultant Investment decisions, System thinking, Environmental Technology

[Paul van den Donk](#) Groene specialist, omgevingsdeskundige Cultuurtechnicus, expert omgeving/participatiewet, adviseur kwaliteitsbeheer

[Marien de Bakker](#) Cartograaf, Geo data engineer, Docent RO, Senior Docent Geo Media en Design

Smarticipatie: [Frank van Ballegooyen](#): Communicatie, Bedrijfskunde, Management en directie, coach, multi-ondernemer

Gemeente Etten-Leur (casus leverancier):

[Peter-Paul Stooft](#) Strategie ruimtelijke ontwikkeling bij Gemeente Etten-Leur

Ruimteschepper: [Douwe Blanksma](#): Multi-ondernemer, verbinder, aanjager, ideeënfabriek, autoriteit op gebied van geo/GIS.

E. Haalbaarheid

Projectmatige haalbaarheid:

Dit project wordt uitgevoerd binnen het lectoraat Toegepaste Datascience binnen het cluster Leefomgeving en Natuur. Aangevuld met kennis van participatie-experts van Smarticipatie BV en de stastructuurwereld van Ruimteschepper. Het lectoraat staat garant voor de methodische onderbouwing en de onderzoekskwaliteit. De tool zal uitgevoerd worden als PoC (proof of concept), een selectie van mogelijkheden worden beoogd ingeprogrammeerd om de haalbaarheid van de tool aan te tonen.

Technische haalbaarheid:

De tool zal op basis van ingevoerde gegevens en verschillende databases per criteria een waardestapelings maken. Gehost via Github voor lage beheerskosten, transparantie te garanderen en continuïteit te bieden.

Inhoudelijke haalbaarheid:

Smarticipatie werkt al ruim 8 jaar als aanjager binnen Nederland voor slimme digitale participatie. Hun inhoudelijke kennis en ervaring -verspreid over meer dan 1.000 projecten- binnen heel Nederland, zorgt ervoor dat zij een waardevolle toevoeging zijn op deze samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Hun uitgebreide kennis van de markt en bestaande tools draagt substantieel bij aan het eindresultaat. Smarticipatie heeft samen met haar moederbedrijf al vaker [gerekend aan kosten en baten van \(digitale\) participatie](#). Zij zien direct noodzaak om hier de maatschappelijke kosten en baten in mee te gaan nemen om het plaatje compleet te maken.

Studenten en docenten van de opleidingen Applied Geo information science, Management van de Leefomgeving hebben vaker de handen ineengeslagen om potentietools/kaarten te maken met MKBA ([Project data ethiek](#)-tool en de Groene daken-tool). Deze worden binnen de HAS gepresenteerd op masterclasses en komen in verschillende interne maar ook zakelijke cursussen aan bod.

F. Originaliteit

Ondanks het feit dat er talloze tools, methodes, apps en digitale middelen bestaan om participatie te ondersteunen, lijkt er nog nooit iets te zijn gemaakt waarmee de maatschappelijke kosten en baten van (digitale) participatietools in kaart kunnen worden gebracht. [CitySens heeft een tool gebouwd](#) maar deze neemt alleen selectie van economische kosten en baten mee in de berekening van de ROI.

Dit zou kunnen worden gezien als een marketing tool. Ook in het buitenland is nog geen dergelijk werk gedaan vermoedelijk omdat het lastig is te staven met data. Daarom is dit voorstel afgebakend op de woningbouwopgave van Gemeenten waarbij met bestaande datasets een gedegen statistische onderbouwing zal worden gedaan.

G. Kennisbasis en Kennisoverdracht

Uitgaande van de volgende producten:

- * Cursusmodule MKBA digitale participatie (in MOOC vorm)
- * Online assessment tool, gratis te raadplegen
- * Beknopte verslaglegging (in de vorm van een Storymap) van het proces en de totstandkoming van de producten Zijn de volgende kennisstromen te tekenen:

Expertisestroom van onderzoekers naar docenten en studenten: Kennis uit dit onderzoek zal ontsloten worden aan het hoger onderwijs middels een cursusmodule als MOOC (Massive Open Online Course). Expertise stroom van hoger onderwijs naar participierend Nederland: Cursus module zal online beschikbaar zijn en actief worden gepromoot op alle mediakanalen van de partners. Met name Ruimteschepper, Smarticipatie en HAS organiseren bij elkaar 80+ openbare bijeenkomsten waar kennis over de tool zal worden ontsloten.

H. Pluspunten

De punten uit de POP1 dag zijn gewogen in licht van het huidig voorstel:

1. Conflict in participatieprocessen: er is drempelvrees voor digitale participatie bij overheden. Daardoor wordt de stem van de stille meerderheid onbenut gelaten. Een (financiële) onderbouwing kan hier transparantie en dus uitkomst bieden de neuzen dezelfde kant op te krijgen.
2. Overwegingen voor de rol van bestuurders in participatieproces: Bestuurders zouden digitale participatie veel intensiever kunnen/moeten stimuleren en borgen in hun beleid. Ook hier kan de tool en bijbehorend onderzoek uitkomst bieden als drempelverlager en onderbouwing voor keuzes, zowel top-down als bottom up.
3. Communicatie over proces en uitkomsten: de meestgehoorde negatieve feedback over participatie (vanuit inwoners) is dat ze niet of nauwelijks te horen krijgen wat er met hun input wordt gedaan. Dit leidt tot frustratie en nog meer wantrouwen richting overheid. Daarnaast is de bereidheid en het enthousiasme voor een volgend participatietraject ook steeds kleiner. Dit onderzoek draagt bij aan gedegen kwantificatie en statistische onderbouwing om het goede gesprek aan te gaan.
4. Verhouding tussen representatieve en participatieve democratie: zie Urgentie en belang.
5. Ontwikkelen van praktische vaardigheden van participatieprofessionals: doen is geloven. Daarvoor zal er vertrouwen moeten zijn in de uitkomst. Door het rendement aan te tonen én een tool te bieden die de meerwaarde in kaart brengt, gaan participatieprofessionals sneller aan de slag met digitale participatie. Hierdoor ontstaan democratischere besluiten, komt er meer draagvlak en verminderen (faal)kosten (zie ook [White paper Smarticipatie.](#))

Deel 4 - Begroting

Volgens mij omvat de begroting alle kosten en daar wordt dan € 15k incl van vergoed.
De totale kosten bedragen zijn dus veel hoger dan de € 15k die hier onder staat. En waarom zijn de kosten van de gemeenten niet meegenomen?

De cofinanciering in deel 5 is dus bedoeld om de totale kosten te dekken minus de bijdrage van € 15k.

<p>Geef de geschatte kosten weer (inclusief btw) van de activiteiten die worden uitgevoerd. Specificeer in enkele regels welke kosten worden gemaakt en wat het benodigde budget hiervoor is.</p> <p>De hoofdaanvrager zal de kostenvergoeding ontvangen en is zelf verantwoordelijk voor een verdere verdeling van de kosten naar de andere deelnemende partijen en de verantwoording daarvan.</p> <p>Eventuele cofinanciering dient in een aparte tabel hierna te worden vermeld en dus niet in deze tabel.</p>	
Beschrijving	Kosten
Methodologische uitwerking	€ 3.000,-
Doelgroepanalyse	€ 1.000,-
Data inwinnen, bruikbaar maken	€ 4.000,-
Tool design	€ 1.500,-
Tool bouw	€ 2.000,-
Workshop op locatie Den Bosch met betrokkenen	€ 1.500,-
Eindredactie en Storymap	€ 2.000,-
Totale declarabele kosten geraamd:	€ 15.000,-

Deel 5 - Cofinanciering

Cofinanciering is niet verplicht. Bij de omschrijving dient vermeld te worden of het 'in kind' of 'cash' financiering betreft.		
Organisatie	Omschrijving co-financiering	Bedrag
Smarticipatie BV	Advies, delen kennis en expertise op gebied van (digitale) participatie, delen marktkennis en trends, delen kennis over marktomstandigheden en concurrentieveld, co-creatie van tool, onderdeel projectgroep, co-host workshops.	€ 12.000 (in kind)
Ruimteschepper BV	Klankbordfunctie, delen bestaande expertise over participatie en gemeentes, veel toepasbare kennis van geo-data voor thematische ondergronden	€ 8.000 (in kind)
Gemeente Etten-Leur	Klankbordfunctie, delen bestaande expertise over participatie en gemeentes, veel toepasbare kennis van geo-data voor thematische ondergronden, uitvoeren praktijkcasus	€ 9.000 (in kind)

Deel 6: ondertekening voor akkoord

Ondertekening dient te gebeuren door hoofdaanvrager én namens tenminste één onderzoeksinstelling en één praktijkinstelling. Er mag digitaal ondertekend worden.		
Organisatie	Naam	Handtekening voor akkoord
HAS green academy	Maurits Dorlandt	
Smarticipatie	Frank van Ballegooyen	
Ruimteschepper	Douwe Blanksma	
Gemeente Etten-Leur	Peter-Paul Stoof	